herpy

SCYNKI

## Pink-Tongued Lizard

# *Cyclodomorphus gerrardii*

*Cyclodomorphus gerrardii* to smukły, spokojny scynk ze wschodniej Australii o różowym języku, ciemnych poprzecznych pasach i długim, lekko chwytnym ogonie. Osiąga 40-45 cm długości, żyje w wilgotnych lasach, jest aktywny głównie o zmierzchu i nocą, a w naturze żywi się niemal wyłącznie ślimakami. Rodzi żywe młode, często liczne w jednym miocie, a dorosłe osobniki są bardzo łagodne.

Rodzina: Scincidae  Dawna nazwa: *Hemisphaeriodon gerrardii; Tiliqua gerrardii; Hinulia gerrardii*

### NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

#### ZWIERZĘ

| | |
|---|---|
| Wielkość dorosłego osobnika | **40-45 cm**<br>długość całkowita z ogonem |
| Długość życia | **15-20 lat** |
| Aktywność | **O zmierzchu i w nocy** |
| Tryb życia | **Nadrzewny i naziemny** |
| Środowisko | **Las deszczowy i lasy i łąki strefy umiarkowanej** |
| Trudność | **Średnio zaawansowany** |

#### HODOWLA

| | |
|---|---|
| Min. terrarium | **120 × 60 × 60 cm**<br>D × S × W dla 1 dorosłego osobnika |
| Temperatura w dzień | **20-30 °C** |
| Miejsce wygrzewania | **33-36 °C** |
| Temperatura w nocy | **18-22 °C** |
| Wilgotność | **60-80%** |
| Woda | **Miska z wodą** |
| UVB | **Zalecane**<br>Strefa Fergusona 2 |
| Zimowanie | **16-22 °C**<br>8-12 tygodni |
| Pokarm | **Owady, owoce, gotowa karma, kręgowce i dżdżownice i ślimaki** |
| Utrzymanie | **Pojedynczo** |

#### ROZMNAŻANIE

| | |
|---|---|
| Rozmnażanie | **Żyworodny** |
| Dojrzałość płciowa | **22-36 miesięcy** |
| Wielkość miotu | **10-30 młodych** |
| Ciąża | **90-120 dni** |

#### OCHRONA I FORMALNOŚCI

| | |
|---|---|
| CITES | **Niewymieniony** |
| Załącznik unijny | **Niewymieniony** |
| IUCN | **Najmniejszej troski (LC)** |

## O gatunku

*Cyclodomorphus gerrardii* ma smukłe, ale mocne ciało, dobrze rozwinięte kończyny z długimi palcami i ostrymi pazurami oraz długi, lekko chwytny ogon, mniej więcej tak długi jak tułów. Głowa jest duża, wyraźnie oddzielona od szyi, u samca szersza niż u samicy. Ubarwienie podstawowe jest łupkowoszare do jasnobrązowego, z ciemnoszarymi do czarnych poprzecznymi pasami, najwyraźniejszymi u samca. Język dorosłych osobników jest różowy. Młode są jasnoszare z wyraźnymi czarnymi poprzecznymi pasami, ciemnymi plamami na głowie oraz niebieskim językiem i pyskiem, a ubarwienie dorosłych uzyskują w ciągu około trzech miesięcy. Zdarzają się osobniki całkowicie pozbawione wzoru, a rysunek różni się w zależności od populacji.

Gatunek kilkakrotnie zmieniał przynależność rodzajową i był zaliczany do *Hinulia*, *Hemisphaeriodon* i *Tiliqua*; wszystkie te nazwy można spotkać w starszej literaturze. Rodzaj *Cyclodomorphus* należy wraz ze scynkami niebieskojęzycznymi do grupy dużych australijskich scynków. Epitet gatunkowy upamiętnia brytyjskiego zoologa Edwarda Gerrarda, najbliższego współpracownika Johna Edwarda Graya w British Museum. Gray opisał gatunek w 1845 roku.

Gatunek przypomina *Tiliqua scincoides*, ale jest znacznie smuklejszy, ma mniejszą głowę, dłuższy i węższy ogon oraz dłuższe kończyny. Zagrożony unosi ciało nad ziemię, by wydawać się większym, i szybko wibruje językiem. Dorosłe osobniki poruszają się powoli, są bardzo spokojne i należą do najłagodniejszych scynków. Młode są bardziej płochliwe i często opróżniają jelita, gdy się je podnosi. Gatunek nie odrzuca ogona tak łatwo jak szybsze scynki.

## Występowanie i środowisko

*Cyclodomorphus gerrardii* występuje we wschodniej Australii, wzdłuż wybrzeża i w pasmach górskich na wschodzie, od okolic Cairns w północno-wschodnim Queenslandzie na południe po Springwood w Górach Błękitnych w Nowej Południowej Walii. Spotyka się go zarówno w rejonach przybrzeżnych, jak i na terenach położonych wyżej. Lokalizacja typowa podana jest niepewnie jako Australia, ale synonimy opisano m.in. z Rockhampton, Johnstone River i Herbert River w Queenslandzie.

> **Naturalny zasięg:** Australia.

### ŚRODOWISKO

Gatunek zamieszkuje wilgotne lasy sklerofilowe, lasy deszczowe i wilgotne fragmenty lasów otwartych, zarówno na ziemi, jak i w niskiej roślinności. Kryje się w ściółce, w dziuplastych pniach oraz w szczelinach skał i drzew. Latem jest aktywny o zmierzchu i nocą, w chłodniejszych miesiącach także w dzień. Smukłe ciało jest przystosowane do gęstego podszytu: w trawie i na gałęziach zwierzę przyciska tylne kończyny do ciała i porusza się wężowymi ruchami tułowia i ogona, a lekko chwytny ogon służy mu jako podpora przy wspinaczce. Młode wspinają się częściej niż dorosłe.

Zasięg obejmuje zarówno klimat umiarkowany, jak i tropikalny. Osobniki z południowej części zasięgu doświadczają chłodniejszych zim i mogą pozostawać nieaktywne dłużej niż zwierzęta z północy. Klimat jest wilgotny, dlatego podłoże w terrarium należy utrzymywać lekko wilgotne.

## Hodowla

### TERRARIUM

Dorosły osobnik potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 120 × 60 × 60 cm (długość × szerokość × wysokość). Gatunek kopie, ale też trochę wspina się po ukośnie ustawionych gałęziach i korze korkowej, więc lekka konstrukcja do wspinaczki to dodatkowy atut. Im większe terrarium, tym lepiej, a zwierzę wykorzysta całą dostępną przestrzeń.

Najlepiej trzymać zwierzę pojedynczo. Dwa osobniki mogą czasem współżyć w dużym terrarium z wieloma kryjówkami, ale mogą walczyć, a dwóch samców nigdy nie wolno trzymać razem. Na ziemi muszą być co najmniej dwie kryjówki, niezależnie od tego, czy w terrarium jest jedno, czy dwa zwierzęta.

Jako podłoże stosuj co najmniej 10 cm luźnej, lekko wilgotnej ziemi, np. mieszanki ziemi ogrodowej bez nawozów i włókna kokosowego, przykrytej warstwą liści. Zwierzę chętnie się zakopuje. Nie używaj czystego piasku ani trocin z drzew iglastych. Zapewnij korę korkową, korzenie i rośliny jako kryjówki i miejsca do przebywania, a pod lampą grzewczą połóż płaski kamień. Nigdy nie używaj kamienia grzewczego z wbudowaną grzałką. Terrarium musi mieć bezpieczną siatkową pokrywę, która zapewnia zarówno wymianę powietrza, jak i dostęp światła.

### TEMPERATURA

Temperatura powietrza w dzień powinna wynosić 25-30 °C, a w chłodnym końcu 20-25 °C. Powierzchnia miejsca do wygrzewania powinna mieć 33-36 °C. Temperaturę powierzchni mierz termometrem na podczerwień, a temperaturę powietrza w obu końcach terrarium. Źródłem ciepła jest spot halogenowy lub lampa grzewcza nad siatką, sterowana termostatem.

Nocą temperatura powinna spadać do około 20 °C, ale nie poniżej 18 °C. Jeśli robi się chłodniej, stosuje się grzałkę nieemitującą światła. Ciężarna samica musi mieć miejsce do wygrzewania, w którym temperatura dochodzi do 36-37 °C.

Chłodny okres trwający dwa do trzech miesięcy zimą sprzyja rozmnażaniu. Przestań karmić mniej więcej tydzień wcześniej, a następnie w ciągu jednego do dwóch tygodni obniż temperaturę do 16-18 °C w nocy i 20-22 °C w dzień. Wyłącz lub przyciemnij światło i zostaw stały dostęp do wody.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

### WILGOTNOŚĆ I WODA

Gatunek pochodzi z wilgotnych lasów i odpowiednia jest wilgotność powietrza 60-80 %. Terrarium musi być dobrze wentylowane. Utrzymuj podłoże lekko wilgotne, ale nigdy mokre, i raz dziennie delikatnie zraszaj terrarium. Lekkie zraszanie dodatkowo pobudza zwierzę do polowania.

Kryjówka z wilgotnym torfowcem pomaga przy linieniu, zwłaszcza gdy resztki wylinki przyklejają się do palców i ogona. Miska z wodą jest niska i szeroka, napełniana tak, by trochę wody wylewało się na podłoże, co również ułatwia linienie. Wodę wymieniaj codziennie.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

### OŚWIETLENIE I UVB

Zwierzę jest najaktywniejsze o zmierzchu i nocą i żyje w dnie lasu, ale korzysta ze słabego UVB. Użyj świetlówki T5 przeznaczonej dla gatunków leśnych, umieść ją nad miejscem do wygrzewania w jednym końcu i utrzymuj indeks UV pod lampą na poziomie około 2-3 (strefa Fergusona 2), tak aby zwierzę mogło samo wybierać między światłem a cieniem. Między lampą a zwierzęciem nie może być szkła ani plastiku. Świetlówkę wymienia się co 6-12 miesięcy, ponieważ jej emisja słabnie, nawet jeśli światło wygląda tak samo.

Zapewnij wyraźny podział na dzień i noc, z około 12 godzinami światła. Zwierzęta bez UVB mogą mieć zmiany kostne z powodu niedoboru wapnia i witaminy D, dlatego UVB jest zalecane.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

### ŻYWIENIE

W naturze *Cyclodomorphus gerrardii* żywi się niemal wyłącznie ślimakami skorupowymi i nagimi, a duże, płaskie zęby z tyłu pyska służą do miażdżenia muszli. Ślimaki są więc największym wyzwaniem w hodowli. Zamiast dzikich ślimaków, które mogą przenosić pasożyty i trucizny, podawaj ślimaki z własnej hodowli, mrożone ślimaki jadalne lub hodowlane zwierzęta karmowe. Ślimaki z terenów, gdzie stosowano środki przeciw ślimakom, lub z trującymi roślinami, takimi jak oleander, mogą zabić zwierzę.

Większość osobników przyjmuje też inny pokarm: dżdżownice, larwy barciaka, mączniki, nagie młode myszy i mięso z kurczaka, a także banana i mango. Granulowana mieszanka dla wszystkożerców stosowana w ogrodach zoologicznych, namoczona w wodzie i zmieszana z odrobiną mokrej karmy dla psów (3:1), jest chętnie przyjmowana i może stanowić podstawę diety, ale pokarm należy jak najbardziej urozmaicać.

Młode karmi się codziennie, a dorosłe co drugi dzień, podając 4-10 ślimaków na karmienie w zależności od wielkości zwierzęcia. Co drugie lub trzecie karmienie oprósz pokarm wapniem z D3 i multiwitaminą, ponieważ ślimaki bez muszli nie dostarczają wystarczająco wapnia. Karm wieczorem, ponieważ zwierzę jest aktywne o zmierzchu.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

### ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Dorosłe osobniki należą do najspokojniejszych i najłagodniejszych scynków. Poruszają się powoli i łatwo je podnieść. Młode są bardziej płochliwe i opróżniają jelita podczas brania na ręce, dlatego ogranicz manipulację do minimum, dopóki zwierzę się do ciebie nie przyzwyczai. Wsuwaj dłoń pod zwierzę zamiast chwytać je od góry i podtrzymuj całe ciało oraz ogon. Nigdy nie chwytaj za ogon. Pozwól zwierzęciu samemu wejść na rękę i zaczynaj od krótkich chwil. Po kontakcie ze zwierzęciem umyj ręce.

Zwierzę jest najaktywniejsze o zmierzchu, a lekkie zraszanie może pobudzić je do polowania. Trzymaj samce osobno. Walki między dorosłymi są poważne i dwóch samców nigdy nie wolno łączyć.

## Rozmnażanie

### DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Zwierzęta osiągają dojrzałość płciową po około dwóch do trzech latach, najwcześniej w wieku około 22 miesięcy. Samiec ma większą głowę, wyraźniej zaznaczoną nasadę ogona z widocznymi zgrubieniami hemipenisów i często wyraźniejsze pasy. Samica ma prosty ogon i bardziej zaokrąglony spód ciała. Różnice są wyraźne dopiero u dorosłych i wymagają porównania kilku zwierząt tej samej wielkości. Płci młodych nie da się pewnie określić na podstawie wyglądu. W razie wątpliwości skorzystaj z pomocy weterynarza.

### GODY I KOPULACJA

W naturze kopulacje odbywają się wczesną wiosną przez około sześć tygodni, a samce mogą w tym okresie walczyć. Chłodny okres trwający dwa do trzech miesięcy zimą, z ograniczonym oświetleniem, zwiększa szansę na kopulację w terrarium. Ogrzewanie i oświetlenie przywraca się stopniowo w ciągu kilku tygodni, a karmienie wznawia się jeden do dwóch tygodni później. Mniej więcej jeden do dwóch tygodni po tym samicę wpuszcza się do samca pod nadzorem. Samica może na początku gryźć samca i próbować uciec; jeśli jest zbyt agresywna, zwierzęta należy rozdzielić i spróbować ponownie po kilku dniach. Samiec chwyta samicę za bark lub głowę, a sama kopulacja trwa kilka minut.

Niektóre samce nie są zainteresowane, a niektóre samice nie zachodzą w ciążę mimo kopulacji. Większa liczba zwierząt obu płci zwiększa szanse powodzenia.

### SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Gatunek jest żyworodny. Ciąża trwa trzy do czterech miesięcy i zależy od temperatury. W naturze młode rodzą się wczesnym latem. W tym okresie samica dużo się wygrzewa i musi mieć miejsce do wygrzewania, w którym temperatura osiąga 36-37 °C. Mniej więcej tydzień przed porodem je mniej lub wcale.

Większość miotów liczy 10-30 młodych, ale ich liczebność waha się od około 5 do 67. Młode rodzą się pojedynczo, w odstępach kilku minut, a każde jest zwinięte w błonie płodowej, którą zjada tuż po urodzeniu. Cały poród trwa od dwudziestu minut do ponad godziny, w zależności od wielkości miotu. Samica może potem zjeść niezapłodnione jaja.

### INKUBACJA

Nie ma jaj do inkubacji. Ciąża trwa około 90-120 dni. Niskie temperatury ją wydłużają, a zbyt niskie lub zbyt wysokie mogą powodować wady rozwojowe i martwe urodzenia. Samica powinna mieć takie same temperatury jak zwykle, z ciepłym miejscem do wygrzewania, i musi przebywać w terrarium sama. Jak najszybciej po porodzie przenieś młode do osobnych terrariów.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

### ODCHÓW MŁODYCH

Młode są samodzielne od urodzenia i od razu zaczynają szukać ślimaków. Są jasnoszare z wyraźnymi czarnymi poprzecznymi pasami, mają niebieski język i pysk, a ubarwienie dorosłych uzyskują w ciągu około trzech miesięcy. Na początku są płochliwe i powinny mieszkać osobno, aby uniknąć stresu i agresji, z miejscem do wygrzewania, lekko wilgotnym podłożem, kryjówkami i takim samym wyposażeniem jak dorosłe. Podawaj codziennie ten sam rodzaj pokarmu co dorosłym, w mniejszych porcjach, i oprószaj go wapniem.

## Zdrowie i częste błędy

Większość problemów wynika z błędów w hodowli. Najczęstsze to:

- Metaboliczna choroba kości wskutek niedoboru wapnia, witaminy D lub UVB, zwłaszcza że ślimaki bez muszli nie dostarczają wystarczająco wapnia. Objawia się miękkimi szczękami i krzywymi kończynami.
- Zatrucia i pasożyty od dzikich ślimaków. Ślimaki z miejsc, gdzie stosowano środki przeciw ślimakom, lub z trującymi roślinami mogą zabić zwierzę.
- Problemy z linieniem przy zbyt niskiej wilgotności powietrza.
- Infekcje skóry i dróg oddechowych przy stale mokrym podłożu lub zbyt niskiej temperaturze.
- Otyłość i stłuszczenie wątroby przy zbyt tłustym pokarmie.
- Robaki jelitowe u osobników odłowionych z natury. Nowe zwierzęta muszą przejść kwarantannę.

Skontaktuj się z weterynarzem doświadczonym w leczeniu gadów, jeśli zwierzę traci na wadze, przestaje jeść, oddycha z otwartym pyskiem lub wydaje się osowiałe.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

## Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.